

УДК 811.161.2

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-8\(26\)-142-153](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-8(26)-142-153)

Варинська Алла Михайлівна кандидат філологічних наук, професор, завідувач кафедри українознавства, Національний університет «Одеська морська академія», вул. Дідріхсона, 8, м. Одеса, 65052, <https://orcid.org/0000-0002-8813-2643>

КОНЦЕПТ-СИМВОЛ «ПРАПОР» В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРІ

Анотація. У статті розглянуто лінгвокультурні особливості та історичне підґрунтя появи концепту-символу «прапор» в українській національній картині світу, висвітлено його ціннісні виміри та їх мовну репрезентацію. Визначено, що цей концепт-символ формувався за часів Київської Русі. Доказом цього є давні літописи. У них знаходимо перші синонімічні назви — *стяг, корогва (хоругов)*, в яких закріплено функціональну роль та асоціативні сприйняття прапора. Вони використовувались як засіб ідентифікації військових формувань та способів репрезентації інформації про перемогу чи поразку. У подальшому прапори використовували вже не тільки для сигналізації про розпізнавання військ і держав, а й для інформування про певний статус їх володарів, а також в інших сферах життя.

Прапори стали новим інструментом невербального, знакового впливу на індивідуальну та колективну свідомість та символічним маркером системи цінностей, в якій героїзм та військова слава співвідносилися з піднятим прапором. Одночасно сфера використання прапорів поширилася ще на релігійне та суспільне життя, що зафіксовано в історико-літературних творах та словникових дефініціях. Було закріплено старі та започатковано нові культурні традиції. Все це знайшло відбиток і у мові, зокрема у фразеологічних зворотах.

Розглядаючи прапори як одиниці аксіологічної концептуальної системи знаків національної картині світу, було встановлено, що прапори є не простим механічним співвіднесенням з нацією, а певним соціокультурним та лінгвокультурним кодом, які формувалися впродовж століть і визначаються національними, культурологічними, соціальними, військовими та іншими чинниками.

Ключові слова: концепт-символ «прапор», національна ідентифікація, лінгвокультурні особливості.

Varynska Alla Mykhailivna Candidate of Philological Sciences, Professor, Head of the Department of Ukrainian Studies, National University «Odessa Maritime Academy», Didrikhson St., 8, Odesa, 65052, <https://orcid.org/0000-0002-8813-2643>

THE CONCEPT-SYMBOL OF «FLAG» IN UKRAINIAN LANGUAGE CULTURE

Abstract. The article examines the linguistic and cultural features and historical background of the appearance of the concept-symbol "flag" in the Ukrainian national picture of the world, highlights its value dimensions and their linguistic representation. It was determined that this concept-symbol was formed during the time of Kyivan Rus. Evidence of this is ancient chronicles. In them, we find the first synonymous names — *styah*, *korohva* (*koruhov*), in which the functional role and associative perception of the flag are fixed. They were used as a means of identifying military formations and a way of representing information about victory or defeat. In the future, flags were used not only to signal the recognition of troops and states, but also to inform about a certain status of their owners, as well as in other spheres of life.

Flags became a new tool of non-verbal, symbolic influence on individual and collective consciousness and a symbolic marker of a value system in which heroism and military glory were associated with a raised flag. At the same time, the sphere of use of flags extended to religious and social life, which is recorded in historical and literary works and dictionary definitions. Old and new cultural traditions were established. All this found its mark in language, in particular in phraseological turns.

Considering the flags as units of the axiological conceptual system of signs of the national worldview, it was established that the flags are not a simple mechanical correlation with the nation, but a certain socio-cultural and linguistic-cultural code, which were formed over the centuries and determined by national, cultural, social, military and other factors.

Keywords: concept-symbol flag, national identification, linguistic and cultural features.

Постановка проблеми. Після значної зацікавленості вчених проблемами мовної репрезентації світу у знакових концептах й інтенсивних розвідок у межах лінгвокультурології та когнітивної лінгвістики на початку XXI століття останні кілька років спостерігаємо деяке зменшення публікацій за цим напрямком. Між тим нові реалії зумовлюють широке використання концептів-символів у комунікативно-дискурсивних різно-

видах, які виокремлюються національною та культурною своєрідністю, історичною обумовленістю, державно-політичним значенням, ментальним підґрунтям, у зв'язку з чим потребують сучасного осмислення та наукових розвідок «у нерозривному зв'язку з мисленням, свідомістю, пізнанням, культурою, світоглядом як окремого індивідуума, так і мовного колективу, до якого він належить» [1 : 5].

У житті українців завжди значну роль відігравали національні символи, оскільки вони належать до концептуальних цінностей народу. На сьогодні національні символи, до яких відносять прапори, гімни, емблеми, валюту, герби тощо, є офіційними символами, які об'єднують громадян країни, і державна політика всіляко заохочує їх демонстрацію.

Національні символи не є пасивними елементами людської життєдіяльності, вони активно функціональні. Усвідомлені індивідуально та колективно, національні символи мають важливе значення для міжгрупових стосунків через їх зв'язок із посиленням національної ідентифікації та потенціал автоматично активувати концепції, пов'язані з національністю. Крім того їх функціональність проявляється у створенні значних соціальних, політичних та психологічних ефектів, які утворюються внаслідок закладеної у таких символах концептуальної інформації, що дозволяє виокремлювати їх як концепти-символи. До цієї групи концептів відносимо і концепт-символ «прапор». Зазначене обумовлює актуальність заявленого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні дослідження української концептуальної лінгвістики, що спрямовані на вивчення національної картини світу, зосереджуються на концептах «Україна», «патріотизм», а пов'язаний з ними концепт-символ «прапор» побіжно розглядається в їх межах. Між тим «національні прапори займають особливу позицію як символи ідентичності країни, відображаючи її національне значення, культурне значення та сприйняття, які вони передають» [2 : 115], у зв'язку з чим потребують окремих досліджень. Звичайно, такі праці є, але здебільшого у межах історії, філософії, соціології, політології тощо, і спрямовані вони, перш за все, на аналіз ціннісних аспектів національної репрезентації, як, наприклад, у статті Л. Пономаренко «Прапор України як архетип цілісності і символ інтеграційних прагнень держави» [3]. По суті, у роботах такого формату національні символи розглядаються як сигнали громадян про цінності своїх націй та приналежність до певної групи [4]. Це важливий аспект досліджень, тому значна кількість таких наукових робіт представлених вченими різних країн, репрезентує думку, що «прапори – це не просто символи; вони є відображенням історії, цінностей і колективної ідентичності нації» [2 : 115].

Розглядаючи прапори як одиниці аксіологічної символічної системи знаків, також вважаємо, що прапори є не простим механічним співвіднесенням з нацією, а певним соціокультурним кодом, на основі якого прапор і його репрезентація виражають значення згідно з контекстом, в якому така репрезентація відбувається. У зв'язку з цим значна увага повинна приділятися виявленню коду, «який лежить в основі використання сигнальної системи, закладеної у прапорах» [5 : 56]. На сьогодні достатньо широко висвітлено декодування кольорів, але лінгвокультурні особливості концепту-символу «прапор» в історичній ретроспективі залишаються малодослідженими.

Мета статті. Дослідити лінгвокультурні особливості та історичне підґрунтя появи концепту-символу «прапор» в українській національній картині світу, виявити його ціннісні виміри та їх мовну репрезентацію.

Виклад основного матеріалу. Розглядаючи концепт-символ «прапор» у форматі історичної, культурної, мовної та символічної знаковості та цінності, виходимо з таких основних теоретичних засад, заявлених українськими науковцями:

1. «Концепт становить основне осереддя культури в ментальному світі людини, основний елемент культури певного етносу. Одночасно він є і глобальною мисленнєвою одиницею, що становить квант знання» [6 : 34].

2. «Концепт як ментальне явище, що реалізується (вербалізується, омовлюється, маніфестується) у певній лінгвокультурі, нині вивчається у рамках і на перетині двох новітніх ділянок мовознавчого знання, якими є лінгвокогнітивістика та лінгвокультурологія» [7 : 86].

3. «Концепт вербалізується словом (словом-концептом). Воно своїм значенням у мові презентує лише частину концепту, звідси й необхідність синонімії слова, потреба в текстах, що сукупно розкривають його зміст» [6 : 34].

4. «Концепт характеризує носіїв етнокультури й виникає безпосередньо під час взаємодії лексичного значення слова з культурою народу, досвідом людей і суспільства» [8 : 451].

5. «Концепт як ідеальний квант знання, який активно використовується у пізнавальних процесах людини, має культурно детермінований характер, з огляду на що може не тільки раціонально осмислюватись, а й емоційно «переживатись» [7 : 86].

6. «Для з'ясування специфіки концепту особливо важливим постає розкриття специфіки значення і смислу мовних одиниць. Значення і смисл – змістові характеристики мовної

одиниці, де значення постає усталеностійким мінімумом, у якому виявлювані найважливіші для мовного колективу ознаки предмета або явища; смисл – змістовий варіативний максимум, у якому виявлено суттєві для індивідуума/ індивідуумів ознаки» [9 : 13].

У класифікаціях концептів сучасна лінгвістика виділяє особливий тип концептів — концепти-символи, в яких простежується яскраво виражена символічна першоознака, що вказує на його давню історію виникнення та розвитку. До таких концептів-символів відносимо *прапор*.

Історики вважають, що прапори у нашого народу з'явилися ще за часів Київської Русі, але мали інші назви. Однією з перших була «чілکا стягова» («чолка стягова» - дав.-рус.). Для відзначення місця в бою князя-воєначальника спершу користувалися «чолкою стяговою» – піднятим на високому держалі жмутом трави чи пасмом кінського волосся [10 : 5]. Вважаємо, що саме з цією назвою пов'язана етимологія слова *стяг*, зі значенням «стягувати», тобто «збирати в одне місце» воїнів (у дав.-рус. варіанті «до чолки»), яке у подальшому набуло значного поширення та залишилося у мові дотепер.

Традиції застосування *чілок стягових* та *стягів* були запозичені в інших народів, здебільшого у кочівників, з якими найчастіше зав'язувалися сутички. Подібні звичаї описує Z.Z. Ajeel, коли пише про бедуїнські племена, воїни яких прикріпляли до списа стяг, який був знаком, до котрого вони збиралися; кожне плем'я бедуїнів мало особливий стяг, який відрізняв його від усіх інших [2 : 105-106]. З викладеного він робить висновок, що «араби з давніх часів дбали про стяги, і вони стали однією з необхідних умов битви та одним із гасел війни, тому що боєць за ними міг розрізнити друга і ворога, коли лютувала битва» [2 : 114]. До того ж він зазначає, що стяги посилюють бойовий дух воїнів, їх мужність, натомість моральний дух ворогів послаблюють, а «множинність прапорів та стягів і різноманітність їх кольорів підвищує рішучість бійців і підтримує впевненість у війську, оскільки це свідчить про потужність держави та різноманітність її племен і війська» [2 : 114]. Таким чином, у світовому просторі завдяки появі стягів формувалася ще й новий інструмент невербального, символічного впливу на індивідуальну та колективну свідомість та формування системи цінностей, в якій героїзм та моральна поведінка співвідносилися з піднятим прапором.

Як бачимо, *стяги/прапори* відігравали важливу роль в історії всіх народів і націй з давніх часів, особливо щодо їхнього життя в мирі та на війні. У літописах давньоруського періоду також знаходимо такий самий засіб демонстрації належності до певної дружини та важливий елемент військової символіки, але власне слово *прапор* у будь-яких формах ще не

вживається. Давньоруські народи крім слова *стяг* (яке увійшло у сучасну мову як синонім до слова *прапор*) використовували інші номінації для цього поняття, зокрема, *корогва* або найдавніша форма - *хорогва* (нині є застарілими). Зупинимося на них.

Традиційно вважається, що слово *корогва* (*хоругов*) поширилося у мовному просторі українців, коли Україна перебувала у складі Великого князівства Литовського і як запозичене увійшло в українську мову.

У подальшому, у Словнику української мови: в 11 томах за словом *корогва* були закріплені такі значення:

1. «*Прапор (заст.) // Військовий бойовий прапор (іст.)*».
2. «*Підрозділ у польсько-литовській армії XVI — XVII ст. та в козацькому війську*».
3. «*Прикріплене до довгого держака полотнище (чи бляха) з зображенням Христа або інших святих, яке несуть під час хресного ходу (церк.)*».
4. «*Шматок червоної тканини, вивішуваний уранці після шлюбної ночі, якщо молода виявлялася незайманою (заст.)*» [11 : 295].

Як бачимо, дефініція під другим номером цієї словникової статті дійсно має вектор спрямованості до польсько-литовського історичного періоду XVI — XVII ст., але дослідження літописів виявляє більш раннє його використання в мові. У літописах XII — XIII ст. при описі військових дій часто зустрічаємо його варіант - *хоруговь*. Наприклад, у Галицько-Волинському літописі читаємо, що Данило «розтроцив військо його, і *хоругов* його роздер навпіл», або «побачивши *хоругов* його (Васильків), що мчала вслід за ляхами, він був сильно радий», також «руська *хоругов* стане на забороллах», ще «на знак побіди поставив на Німецьких воротах *хоругов* свою» та інші численні використання [12]. Як бачимо, в контексті літописів вони є сигналом про перемогу або поразку.

У «Хроніці європейської Сарматії» О. Гваньїні також розповідається про те, що «якби хтось поранив когось, хто перебував у *хоругви* під час воєнного походу, то такий має бути обезчещений і скараний на смерть», така сама участь чекала й на того, «якби хтось під час битви чи сутички втік з-під *хоругви*...» [13 : 392], а залишений на полі бою стяг свідчив про поразку. Отже, концептуальне наповнення поняття *хоругва*, як і *стяг* пов'язується з моральними нормами та звичаями їх розуміння як священного знаку та маркеру понять честь/безчестя.

Щодо кольору прапорів, то вони у Київській Русі могли бути різними, але перевага надавалася червоному, тому що у язичницькій символіці саме ця барва означала військовий початок.

Вживання ж слова *хоругов* у війську Великого князівства Литовського свідчить про те, що військові традиції часів Давньої Русі, пов'язані зі

звичаєм «*ставити хоругв*», не започатковувалися у XVI — XVII ст., а продовжували зберігатися.

Розширену семантику слова *корогва* (*хоругва*) знаходимо у словнику української мови, упорядкованому Б. Грінченком у 1907 - 1909 роках. Поряд із тлумаченням його через синонім *знамено* (*знамя* - у словнику) було виокремлено лінгвокультурну інформацію щодо дівочої моральної чесноти: «*красный флагъ, вывѣшиваемый на утро послѣ свадебной ночи, если невеста оказалась непорочной. Значить также флагъ, значокъ*» [14 : 1117], який до того ж має символічну кольорову репрезентацію - червоний колір - знак дівочої честі. Крім того виділено *церковну хоругвь* [14 : 1117], котра спрямовує нас до символізації релігійних цінностей.

Належність до християнської віри вимагала дотримання не тільки певних моральних норм, а й демонстрації належності до цієї віри. Церковні *корогви* (полотнища із зображенням лику Христа або святих, що вертикально звисають з держака) носили завжди попереду, що пов'язано з християнськими традиціями носити їх під час хресних ходів і вивішувати у свята в православних церквах.

Таким чином, *корогва* (*хоругва*) в українській лінгвокультурі того часу уособлює розширену ідентифікацію, яка пов'язується з поняттями військової честі, героїзму, моральних цінностей та належності до віри, з пріоритетним використанням у військовій галузі.

Корогви та прапори репрезентували різні типи культурних форм. У період Козацької держави (XVI – XVIII ст.) набуває розквіту військова культура, а корогви і прапори використовували вже не тільки для сигналізації про військові формування, а й про певний статус їх володарів. У зв'язку з цим на корогвах з'являються знаки ідентифікації у вигляді гербів чи надписів.

Близько середини XVIII століття військові корогви поступово уніфікували. Це торкнулося насамперед кольору. Раніше, як вже зазначалося, доволі поширеними у військах були полотнища червоного кольору. Згодом цей колір почали здебільшого замінювати на поєднання блакитного і жовтого кольорів і навіть зображувати на них «національний герб» [10 : 7]. Прапор такого кольору, як найбільш характерний для української культури, і був затверджений 22 березня 1918 року Центральною Радою як державний символ Української Народної Республіки.

Уніфікація корогв за ознаками кольорів та та розмірів спричинила і потребу мовної уніфікації, вибору оптимальної назви для кожного виду, адже, наприклад, хоругви відрізнялися від стародавніх стягів, які часом були настільки великі, що їх возили на обозах слідом за військами.

Слово *стяг* мало меншу, ніж хоругва частотність у тексті Галицько-Волинського літопису. Сфера його вживання — військова, де представлено *стяг* як символ мужності та стійкості Василька Романовича і його полку; *стяг* як визначення місця знаходження: його видно здалеку; та *стяг* як номінація загону, який перебував під командуванням князя Василька: «*види **стяг** Васильків (брата), стояще і добре борються*», «***стяг** королевичів вони підрубали були, а інших багато угрів утікало*» [12].

Зустрічається слово *стяг* й у Новгородському літописі 1146 року, й у давньоруському тексті «Слово о полку Ігоревъ»: «*Бишася день, бишася другый; третьяго дня къ полудню подоша стязи Игоревы*» [15] та ін., знову ж таки, при описі воєнних дій.

Таким чином, у текстах історично-художньо та документальних праць відтворено поняттєву, функціональну та ціннісну складові, що сформували концепт-символ *прапор* та отримали подальший розвиток у сьогоденні:

1. засіб ідентифікації та об'єднання;
2. місце, де збиралося військо (від дієслова *стягувати* військо до одного місця);
3. ознака військової ідентифікації (*стяг дружини, стяг підрозділу*);
4. ознака особистісної ідентифікації (*посадовий стяг князя*);
5. окремі бойові загони;
6. засіб управління військом;
7. важливий орієнтир у бою;
8. вказівка на місце знаходження загонів, їхній рух і наміри;
9. символіка розгорнутого, похиленого або повергнутого *стягу*;
10. обрядова символічний мапкер;
11. церковна репрезентація.

Отже, в українській лінгвокультурі слова *хоругва* і *стяг* передували концепту-символу *прапор*, яке, за М. Фасмером, етимологічно пов'язане з праслов'янським словом *porporъ*, що виникло у результаті чергування голосних у слові *pero* та мало значення «летіти, рухатись» як перо (переть, перо, парить). У слов'янських мовах воно з'являється у XVI ст. як синонім до слів *корогва*, *стяг* і *знамено* та визначається як «*полковое знамя*», з такою фіксацією правопису і значень у різних мовах: *укр. пра́пір, «знамя»; др.-русс. поропоръ; сербск.-цслав. прапоръ «стяг»; болг. пра́порец; сербохорв. пра́порац «бубенчик, колокольчик», словен. prápor, práporas*

«знамя»; чеш. *prapor*; дуал. чеш., слов. *prápor*; польск. *proporzec* «флаг» [16: 353-354]. Аналогічні порівняння зустрічаємо і в арабських мовах, де великий прапор порівнюється з орлом, [2 : 105-106], який ширяє у повітрі так само, як і перо.

В українській лінгвокультурі кінця XIX - початку XX ст. концепт-символ *прапор* було представлено Б. Грінченком новою синонімічною парадигмою - *прапір*, *прапірок*, *прапорець*, *папороть*, яка за рахунок такого розмежування розширила смислове та символічне поле цього концепту-символу:

«*прапір*, *прапірок*, *прапорець* — *знамя* («На могилі *прапір* устромили, славу козацьку учинили»)»;

«*прапірок* - *значекъ*; *флагъ*»;

«*прапор*, *прапір*, *папороть*» - «*Бѣлый платокъ, прибываемый на могильномъ крестѣ*» [14 : 2086].

Важливою для лінгвокультурного знання є зафіксована у даній парадигмі інформація про поховання козаків із встановленням на могилах прапора, як символу «слави козацької». На сьогодні для нашого суспільства ця історично сформована традиція є доволі актуальною, оскільки на могилах воїнів, які віддають життя за свободу України, як і в давні часи, встановлюють державні прапори, як ознаки героїзму, мужності, відваги та нескореності. Залишаються також звичаї приспущення прапорів як ознаки жалоби.

Б. Грінченко у словнику актуалізує й кольорову семантику концепту-символу «прапор». Як зазначено у словнику, червоний колір в українській лінгвокультурі ще й може сповіщати про дівочу честь, а білий асоціюватися зі смертю: «*Бѣлый платокъ, прибываемый на могильномъ крестѣ*». У цьому звичаї вбачаються витoki символізації прапору білого кольору як знака капітуляції, адже капітулювати, тобто переставати чинити опір, метафорично може означати смерть.

На сьогодні в українській лінгвокультурі зберігається визначальна символізація *прапора*, пов'язана з військовою сферою. Коли починалася війна, чоловіки ставали «*під прапори*» і приносили присягу на вірність своїй країні. Звідси й історичні та сучасні значення фразеологізмів зі словом прапор:

- «*підняти прапор (прапори) на кого, що*» – *почати проти когось військові дії (у літописах)*;
- «*пійти під прапори*» - *зібратися під прапорами як бойова одиниця (у літописах)*;
- «*поставити прапори*» - *розташуватися в бойовому порядку (у літописах)*;

- «не поставити прапори» – зазнати нищівної поразки на початку або навіть до початку бою (у літописах);
- «під прапором» — в ім'я чогось, під якимсь гаслом;
- «ста́ти/ставати́ під пра́пор чий, кого, чого» - виступати на чиємусь боці (у боротьбі, змаганні і т. ін.);
- «піднімати (підіймати, підняти, підійняти, підносити, піднести) прапор» — вести боротьбу за що-небудь, в ім'я чогось, виступати з якоюсь ідеєю;
- «високо тримати прапор (знамено)» — дбати про репутацію, престиж чого-небудь; не допускати компрометування чогось;
- «не схиляти/не схиліти пра́пора (збро́ї)» - не здаватися, не капітулювати.

Таким чином, зафіксовані у літописних матеріалах реальні ситуації використання прапорів на основі асоціативного зіставлення стали джерелом формування ситуаційно-орієнтованих стійких формально коротких, але змістовно ємних зворотів.

Висновки.

Концепт-символ *прапор* в українській лінгвокультурі є одним із найважливіших. Дослідження лінгвокультурних особливостей та історичного підґрунтя його появи в українській національній картині світу дозволило з'ясувати, що прапори є не простим механічним співвіднесенням з нацією, а певним соціокультурним та лінгвокультурним кодом, які формувалися впродовж століть і визначаються національними, культурологічними, соціальними, військовими та іншими чинниками. Як концепт-символ він зберіг смислові, етимологічні, асоціативні, функціональні та аксіологічні нашарування, що сприяє його активній репрезентації у сьогоденні.

Література

1. Голубовська І.О. Етнічні особливості мовних картин світу : монографія / І.О. Голубовська. – К. : Логос, 2004. – 284 с.
2. Ajeel Z. Z. The symbolism of the flag in Islam and its media and psychological importance / Z. Z. Ajeel // Journal of Namibian Studies: History Politics Culture. – 2023. – V. 34. – P. 105-115.
3. Пономаренко Л. Прапор України як архетип цілісності і символ інтеграційних прагнень держави / Л. Пономаренко // Публічне управління: теорія та практика. – 2015. – Вип. 1. – С. 130-135.
4. Trofimchuk V., Goh J. X. Partisanship and divided perceptions of the American and British flags / V. Trofimchuk, J. X. Goh // Group Processes & Intergroup Relations, October 19, 2023. Retrieved from <https://doi.org/10.1177/13684302231200138>.
5. Leone M. The semiotics of flags / M. Leone // Flags, Color, and the Legal Narrative: Public Memory, Identity, and Critique. – Cham : Springer International Publishing, 2021. – P. 53-63. Retrieved from: https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/67436620/Massimo_LEONE_2021_The_Semiotics_of_Flags_PDF_Editoriale-libre.pdf?16

6. Загнітко А.П. Лінгвокультурологія: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / А.П. Загнітко, І.В. Богданова; за ред. А.П. Загнітка. – Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2017. – 287 с.
7. Голубовська І.О. «Матриця душі» у дзеркалі лінгвокультурних концептів / І.О. Голубовська // Концепты и контрасты : монографія; под. ред. Н.В. Петлюченко. – Одеса : Издательский дом «Гельветика», 2017. – С. 85-96.
8. Мельник С. М., Назаренко О. М., Сікорська В. Ю. Мовна репрезентація концепту «війна» в сучасному українському медіадискурсі / С.М. Мельник, О.М. Назаренко, В.Ю. Сікорська // *Philological education and science: transformation and modern development vectors : scientific monograph*. - Riga : «Baltija Publishing», 2023. - С. 446– 467.
9. Загнітко А.П. Класифікаційні типології концептів / А.П. Загнітко // *Лінгвістичні студії*. – 2010. – №. 21. – С. 12-21.
10. Карпов В.В. Історичні витоки української військової символіки та її розвиток в незалежній Україні : дис. ... доктора істор. наук : 07.00.01 / Карпов Віктор Васиильович. - Переяслав-Хмельницький : ПХДПУ. – 2015. – 464 с.
11. Словник української мови : [в 11-и т.] / за ред. І. К. Білодіда. — К.: Наукова думка, 1973. – Т. 4, С. 295.
12. Галицько-Волинський літопис. [Електронний ресурс] // *Ізборник-2002: Літописи*. - Режим доступу: <http://litopys.org.ua/links/galvol.htm>
13. Гваньїні О. Хроніка європейської Сарматії / О. Гваньїні. - К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2009. – 1004 с.
14. Словарь української мови : [в 4-х т.] / збір. ред. журн. «Киевская Старина» ; упоряд., з дод. влас. матеріалу Б. Грінченко. Київ : Киевская Старина, 1907-1909. 2971 с.
15. Слово о польку Игоревъ. [Електронний ресурс] / *Ізборник-2002: Давня українська література*. - Режим доступу: <http://litopys.org.ua/slovo/slovo.htm>
16. Фасмер М. Етимологічний словник російської мови : [в 4-х т.] [Електронний ресурс] / М. Фасмер. 1987. — Т. 3. 832 с. - Режим доступу: https://imwerden.de/pdf/vasmer_etimologicheskyy_slovar_tom3_1987__ocr.pdf

References:

1. Golubovska, I.O. (2004). *Etnichni osoblyvosti movnykh kartyn svitu [Ethnic features of the world's linguistic pictures]*. Kyiv: Lohos [in Ukrainian].
2. Ajeel, Z. Z. (2023). The symbolism of the flag in Islam and its media and psychological importance. *Journal of Namibian Studies: History Politics Culture*, 34, 105-115.
3. Ponomarenko, L. (2015). Prapor Ukrayiny yak arkhetypt tsilisnosti i symvol intehratsiynykh prahnen' derzhavy [The flag of Ukraine as an archetype of integrity and a symbol of the state's integration aspirations]. *Publichne upravlinnya: teoriya ta praktyka*, 1, 130-135 [in Ukrainian].
4. Trofimchuk, V., & Goh, J. X. (2022). Partisanship and divided perceptions of the American and British flags. *Group Processes & Intergroup Relations*, 13684302231200138. Retrieved from <https://doi.org/10.1177/13684302231200138>.
5. Leone, M. (2021). The semiotics of flags. In *Flags, Color, and the Legal Narrative: Public Memory, Identity, and Critique*. 53-63. Retrieved from: https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/67436620/Massimo_LEONE_2021_The_Semiotics_of_Flags_PDF_Editoriale-libre.pdf?16
6. Zagnitko, A.P. & Bogdanova, I.V. (2017). *Linhvokul'turolohiya [Linguistic culture]*. Vinnytsya: DonNU imeni Vasylya Stusa [in Ukrainian].
7. Golubovska, I.O. (2017). «Matrytsya dushi» u dzerkali linhvokul'turnykh kontseptiv [«Matrix of the soul» in the mirror of linguistic and cultural concepts]. N.V. Petlyuchenko (Eds.), *Kontsepty y kontrasty — Concepts and contrasts*. (pp. 85-96). Odesa: Publishing house «Helvetika» [in Ukrainian].

8. Melnyk, S. M., Nazarenko, O. M., & Sikorska, V. Y. (2023). Movna reprezentatsiya kontseptu «viyna» v suchasnomu ukrayins'komu mediadyskursi [Linguistic representation of the concept of «war» in modern Ukrainian media discourse]. *Philological education and science: transformation and modern development vectors*, (pp. 446-467). Riga : «Baltija Publishing» [in Ukrainian].

9. Zagnitko, A.P. (2010). Klasyfikatsiyni typolohiyi kontseptiv [Classification typologies of concepts]. *Linhvistychni studiyyi — Linguistic studies*, 21. 12-21 [in Ukrainian].

10. Karpov, V.V. (2015) Istorychni vytoky ukrayins'koyi viys'kovoyi symboliky ta yiyi rozvytok v nezalezhniy Ukraini [Historical origins of Ukrainian military symbolism and its development in independent Ukraine]. *Doctor's thesis*. Pereyaslav-Khmel'nyts'kyy : PKHDPU. [in Ukrainian].

11. Bilodid, I. K. (Eds.). (1973). *Slovnyk ukrayins'koyi movy* [Dictionary of the Ukrainian language]. (Vols. 1-11). Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].

12. Halyts'ko-Volyns'kyy litopys [Galicia-Volyn Chronicle]. *Izbornyk-2002 : Litopysy. Izbornyk-2002: Chronicle*. Retrieved from: <http://litopys.org.ua/links/galvol.htm>

13. Hvan'yini, O. (2009). Khronika yevropeys'koyi Sarmatiyi [Chronicle of European Sarmatia]. Kyiv : Vydavnychyy dim «Kyyevo-Mohylyans'ka akademiya» [in Ukrainian].

14. Hrinchenko, B. (Eds.). (1907-1909). *Slovar' ukrayins'koyi movy* [Dizionario della lingua ucraina]. (Vols. 1-4). Kyiv: Kievskaya Staryna [in Ukrainian].

15. Slovo o polku Igoreve. [The Tale of Igor's Campaign]. *Izbornyk-2002: Davnya ukrayins'ka literatura. Izbornyk-2002: Ancient Ukrainian literature*. Retrieved from: <http://litopys.org.ua/slovo/slovo.htm>

16. Fasmer M.1987. Etymolohichnyy slovnyk rosiys'koyi movy [Dizionario etimologico della lingua russa]. (Vols. 1-4). Retrieved from: https://imwerden.de/pdf/vasmer_etimologichsky_slovar_tom3_1987__ocr.pdf